

Asia: VN/32478/2021

Kaivosveron toteuttamista arvioivan työryhmän arviomuistio

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Luonnonvarakeskus lausunto kaivosverosta:

Kaivosveron taustalla on ajatus yhteiskunnalle suoritettava korvaus uusiutumattomien luonnonvarojen käytöstä.

Kaivostoiminnan aloittaminen erityisesti vähemmän kehittyneillä alueella vaatii paljon järjestelyitä liikenne- ja julkisen palveluinfran osalta. Kaivostoiminnasta aiheutuu aina myös jonkinasteista haittaa lähinnä paikallisella tasolla. Peruseriaatteena tulisi pitää sitä, että kaivosvero kohdennetaan kaivostoiminnan vaikutusten kattamiseen ja kompensoimiseen.

Veron perusta:

Luonnonvarakeskus näkee rojalteihin perustuvan mallin sopivan parhaiten kaivosveroksi esityksen mukaisesti. Niiden kaivosten osalta (metallikaivokset), joiden tuotteista on saatavissa maailmanmarkkinahinta (esim. London Metal Exchange) käytetään arvoperusteista rojaltia. Muiden kaivosten (teollisuusmineraalikaivokset) käytetään määräperusteista rojaltia.

Rojalteihin perustuva vero pienellä verokannalla ei vaikuta merkittäväällä tavalla kaivosyhtiöiden kannattavuuteen ja tällä tavalla kerättävä vero on riittävän tasaista tuottoa kaivoskuntien näkökulmasta.

Kaivostoiminnan veropohja:

Kaivosverossa on kyse uusiutumattomien luonnonvarojen käytön korvaamisesta. Tällöin vero on syytä kohdistaa vain louhintaa suorittaviin toimijoihin. Malmien etsintätoiminta ei tällöin olisi kaivosveron alaista toimintaa.

Kerättävän veron jakosuhte valtion ja kuntien välillä:

Kaivosveron tuoton jako valtion ja kaivospaikkakuntien välillä suhteessa 40:60 on perusteltua.

Kaivostoiminta sijaitsee pääasiallisesti syrjäisimmillä seuduilla, joissa kaivosten vaatimaa infrastruktuuria ja kaivostoiminnan tarvitsemia resursseja (työntekijät, asunnot, palvelut jne) ei välttämättä ole saatavilla. Kaivoksien vaikutukset suhteessa paikkakuntien kokoon voivat olla myös suhteellisesti erittäin suuria, jolloin kuntien alueella tulee tehdä alueen kokoonsa nähden suuria investointeja.

Valtion keräämä kaivosveron osuus olisi syytä myös korvamerkitä kaivosalueiden kehittämiseen. Alueen kehittämisessä kaivosten, asumisen ja liikenteen kehittäminen edellyttää syrjäisemmällä seuduilla investointeja, joiden rahoittamiseen kerättävä kaivosvero on syytä käyttää. Valtio ja kunta (tarvittaessa yhdessä maakuntaliiton ja alueen ELY-keskuksen) tehdä sopimuksen valtion keräämän veron käyttösuunnitelmista alueen kehittämiseksi.

On myös syytä huomata, että kaivoksen sulkeutuessa kaivosalueelle tulee merkittäviä haasteita. Kaivokset pienillä paikkakunnilla voivat olla suhteellisesti hyvin suuria työnantajia sekä aluetalouden tuottajia. Kaivosveron rahastointi erityisesti kuntien osalta tulisi olla mahdollista ilman että se tehdään kuntatalouden vuotuisesta ylijäämästä. Rahastoon voitaisiin kerätä esimerkiksi 30 % kaivosveron tuotosta ja se olisi käytettävissä vuosittain kunnalle tulevan tuoton tasaamiseksi sekä kaivostoiminnan lopettamisen jälkeen sopeutusrahastona.

Kaivosveron taso:

Esityksessä on määritelty 25 miljoonan euron tavoite kaivosveron määrästä. Tämä tulisi nähdä lähtökohtana, jonka mukaan määriteltäisiin rojaltien perustana olevat kertoimet. Arvopohjaisissa rojalteissa %-osuus maailmanmarkkinahinnasta ja määräpohjaisissa tonnihinta.

Kun kaivostoiminnan määrä muuttuu, niin uusissa kaivoksissa käytetään samaa määriteltyä kerrointa.

Kaivosveron vaikutus kuntien verokertymään:

Kaivosvero tulee nähdä kunnan näkökulmasta erillisenä tulona. Kaivosveroa siten pitäisi huomioida kuntien valtionosuusjärjestelmässä eikä kuntien valtionosuuksissa.

Kuten ylempänä todettiin, kaivostoiminta aiheuttaa merkittävä ja suhteellisesti suurta taloudellista rasitetta kuntien näkökulmasta. Lisäksi kaivoksista syntyvät haitat realisoituvat pääsääntöisesti kaivosten välittömässä läheisyydessä, jolloin erilaisia kompensatioita alueen ihmisille tulee järjestää paikallisesti.

Ovaska Ulla
Luonnonvarakeskus

Lokka Jukka
Luonnonvarakeskus - Biotalous ja ympäristö / Maaseutu, maankäyttö ja luonnonvarojen hallinta